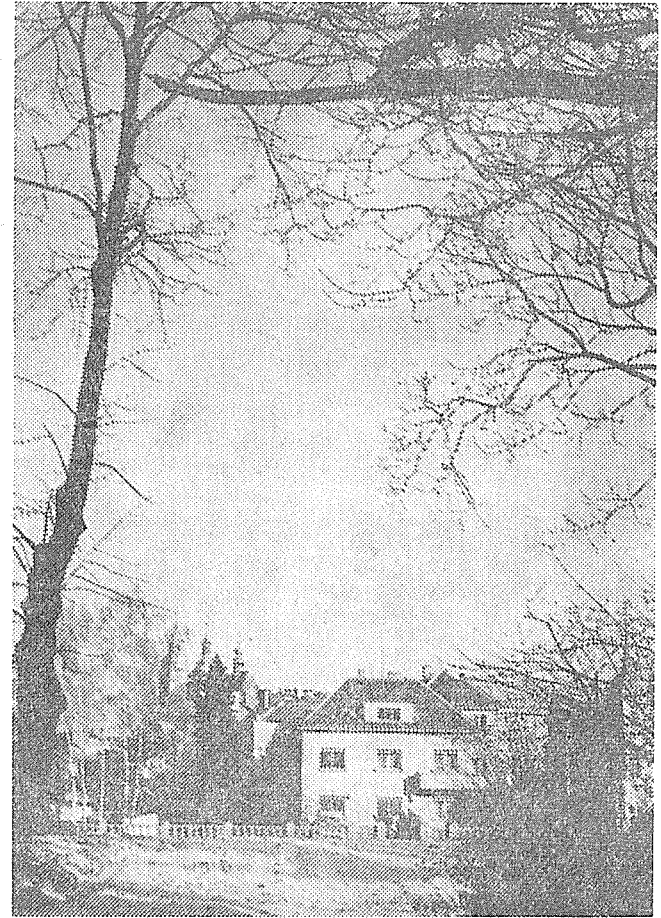

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Hranický motiv. Fotografie J. Černého

ROČNÍK XXIV.

LISTOPAD 1983

Ivan Skála

Říjen 1917

*Prší. A zase by se chtělo
v odvěkém sporu s podzimem
obléci jarem zemi celou,
rašení vyšperkovat zem.*

*V takových dnech ti, které bijí,
se nejvíc touží vyrvatí
ze společenských galaxií,
jež zestárly a neplatí.*

*V takový den, kdy všechno chraptí,
v den o zdraví, v den o život,
se člověk vyrval ze svých laptí
a zahřměl z Leninových not.*

*Byl říjen. Kulky o zem křísly.
Snem energickým, vášnivým
pronikl naráz do všech myslí
tvůj, revoluce, žár i dým.*

PROGRAM OSLAV 66. VÝROČÍ VŘSR A MČSP

5. 11. 11.00 hod. nám. Kl. G.	Slavnostní přísaha vojenské posádky
7. 11. 15.00 hod. MěstDPM	Kresby dětí s mírovou tematikou spojené s výstavou nejlepších prací
7. 11. 16.00 hod.	Slavnostní kladení věnců k Památníku družby
8. 11. 19.00 hod. sokolovna	Slavnostní večer k zahájení oslav VŘSR a MČSP, v programu vystoupí Hranický dětský pěvecký sbor a Pěvecký sbor při ZŠ Haškova ulice z Uničova
10. 11. 18.00 hod. sál CVH	Večer družby se sovětskými turisty
14. 11.—24. 11.	Přehlídka sovětských festivalových filmů
15. 11. 18.30 hod. JUGO-klub	Historický význam VŘSR beseda s kulturním programem
19. 11. 8.00 hod. TJ SOU Sigma	XI. ročník turnaje ve stolním tenise na počest 66. výročí VŘSR
21. 11.—24. 11.	Dětský filmový festival
listopad	O putovní samovar MěstV SČSP městská soutěž ve znalosti Sovětského svazu
7. 12. 19.00 hod. sokolovna	Slavnostní večer k ukončení MČSP vystoupení AUS Víta Nejedlého s baletním programem

K 66. VÝROČÍ VELKÉHO ŘÍJNA

Společně s národy Sovětského svazu a všemi pokrokovými lidmi světa vzpomínáme letos 66. výročí Velké říjnové socialistické revoluce, události světového významu, jejíž ideje se staly inspirující a přetvářející silou, podstatně ovlivnily osudy lidstva a otevřely mu reálnou cestu k sociálnímu osvobození.

V historicky nejkratší době se obrovská zaostalá země, kterou bylo tehdejší carské Rusko, změnila v zemi s vysoce rozvinutým průmyslem a rozsáhlou vědeckotechnickou základnou a moderním kolektivizovaným zemědělstvím.

V uplynulých 66. letech musel sovětský lid překonat nemálo překážek. Mladý sovětský stát musel zdolat sevření nepřátelského obklíčení a ozbrojené intervence. Musel se vymanit z odvěké zaostalosti — překonat nesmírnou sílu historické setrvačnosti a naučit se žít podle nových zákonů — zákonů kolektivismu. V bouřlivých dnech prvních pětiletých sovětských pracujících položili základy socialismu a změnili vlast v mohutnou průmyslovou velmoc.

Sovětský lid překonal nesmírné utrpení krutých let Velké vlastenecké války a zachránil lidstvo z fašistické poroby. Vítězstvím sovětského lidu nad fašismem vstoupil socialismus do nové etapy, vytvořila se socialistická soustava, jež je největší vymožeností mezinárodní dělnické třídy od vzniku Sovětského svazu.

Celé novodobé dějiny Československa jsou mnoha svazky spojeny s Říjnovou revolucí, se vznikem a vývojem prvního socialistického státu. Ve všech etapách naší cesty k socialismu nám byly a jsou neocenitelnou pomocí a příkladem bohaté zkušenosti sovětských komunistů a sovětského lidu. Sovětský lid je nám drahý a blízký, spojuje nás s ním společná ideologie marxismu-leninismu, společná touha po míru i v mnoha případech společné úkoly a problémy při budování vyspělé socialistické společnosti i společné problémy při výchově nového socialistického člověka.

S výročím VŘSR je v životě našich pracujících pevně spojena i tradice Měsíce československo-sovětského přátelství. V jeho průběhu si každoročně připomínáme, že novodobé dějiny našeho lidu, jeho zápasy za národní a sociální osvobození, za vybudování socialismu a pevné mezinárodní postavení ČSSR jsou nerozlučně spjaty s vítězstvím VŘSR a existencí Sovětského svazu.

V letošním Měsíci československo-sovětského přátelství bude prvořadým úkolem seznamovat naše občany a zejména mladé lidi s naléhavostí odpovídající současné složité mezinárodní situaci, s mírovou politikou Sovětského svazu a ostatních zemí socialistického společenství, s iniciativami a návrhy SSSR na uvolnění mezinárodního napětí, na upevnění bezpečnosti a spolupráce ve světě, na odstranění hrozby jaderné války.

Důrazný mírový hlas Sovětského svazu zazněl opět, kde soudruh Jurij Andropov odsoudil snahy zemí NATO zvrátit ve svůj prospěch poměr vojenských sil. Ne další zbrojení a přezbrojování už tak přeplněných zbrojních arsenálů, ale snižování ozbrojených sil, jak v tom směru jde konkrétně příkladem Sovětský svaz. To je cesta vpřed, za předpokladu, že se jí budou ubírat i západní země.

Rozezvuchelý Měsíc československo-sovětského přátelství je radostným výrazem toho, že mír, díky společné cestě se Sovětským svazem, díky internacionální spolupráci socialistických zemí, je už skoro 40 let domovem v našich městech, v našich vesnicích, v našich rodinách a je zároveň podmiňující dále všestranně bojovat, aby tomu tak bylo i v budoucnu.

Za MěstV SČSP Hranice
František Košovič

PODÍL NA VÝCHOVĚ NAŠÍ MLADÉ GENERACE!

Všeestranná péče je věnována výchově a přípravě mladé generace na práci a život v naší socialistické společnosti. Zejména je kladen důraz na jednotný postup školy, rodiny a všech ostatních výchovných činitelů, včetně účelného organizování volného času ve smyslu obsahu socialistického způsobu života mládeže.

I v Hranicích je těmto otázkám věnována mimořádná pozornost. Vedle společenstevních a zájmových organizací NF, občanských výborů MěstNV přispívá k výchově dětí a mládeže i Městský dům pionýrů a mládeže.

Postupně se proto také stal dostaveníčkem hranických pionýrů a mládeže, kteří zde nacházejí dostatečný prostor i uplatnění svých zájmů. Nejlépe o tom svědčí účast a pestrá přitažlivá činnost za uplynulý školní rok 1982/83, která byla svým obsahem velice zajímavá a pro výchovu a život mládeže prospěšná.

Věškeré organizované akce byly motivované heslem „NAŠIMI VZORY JSOU HRDINOVÉ PRÁCE A REVOLUČNÍHO BOJE!“ s preferencí výchovného působení v oblasti mravní výchovy.

V průběhu období pravidelně pracovalo celkem 25 zájmových útvarů, ve kterých byly rozvíjeny ušlechtilé zájmy, jejichž výsledkem byl nejen využíván volný čas pionýrů a mládeže, ale i jejich aktivní účast formou soutěží na dobré reprezentaci města.

Vynikajících výsledků dosáhl zájmový útvar — klub mladých filatelistů, kterému byl za iniciativní činnost udělen ÚV SČF čestný titul „Vzorný klub mladých filatelistů“, dále to byl divadelní kroužek, dramatický klub, bohatá a pestrá byla činnost i dalších zájmových útvarů.

Svědčí o tom také skutečnost, že byly splněny podmínky pro získání 297 odznaků odbornosti, 151 zájmových odznaků i pozoruhodné výsledky soutěží v rámci okresu i kraje. To všechno dále podněcovalo zdravou ctižádostivost pionýrů a mládeže při seberealizaci a uplatnění jejich zájmů a aktivní účasti ve veřejně prospěšné činnosti, v životě školy, patronátních podniků a města vůbec.

Bohatá a svým obsahem zajímavá a přitažlivá byla také zájmová příležitostní činnost, kdy se pečl MěstDPM uskutečnilo celkem 106 ve většině případů hodnotných akcí s účastí více jak 6 tisíc účastníků.

K nejúspěšnějším patřil běh vítězství, mírový pochod, posezení u samovaru, divadelní představení, turistické a sportovně branné hry, závody a soutěže a celá řada ostatních zajímavých akcí.

Pestrá a obsahem velmi působivá byla také letní činnost v době prázdnin. Ve spolupráci s pionýrskou skupinou při ZŠ ve Stříteži nad Ludinou se uskutečnil stálý pionýrský tábor v Rožnově pod Radhoštěm, dále putovní trasa Podještědím do Jizerských hor, velmi zajímavá byla také hvězdicová putovní trasa Moravským krasem i ostatní zájmová letní činnost organizovaná MěstDPM.

V průběhu stálých i putovních táborů byly organizovány exkurze, výlety a návštěvy do partyzánských obcí a ostatních míst významných revolučních tradic, organizovány besedy, bohatá byla zejména turistická činnost s cílem poznání přírodních krás a pamětihodností, v rámci akce Brontosaurus byly organizovány brigády, dále to byly orientační a sportovně branné hry a soutěže.

Letní aktivita prohloubila morální vlastnosti i vztah k socialistickému vlastnictví, k práci, ke zvýšení fyzické zdatnosti dětí a mládeže.

Začal opět nový školní rok a v MěstDPM opět panuje čilý ruch, připravují se akce s cílem v maximální míře uspokojovat zájmy pionýrů a mládeže, účelně spojuvat příjemné s užitečným a tím přispět k účinnějšímu ideově výchovnému a kulturně společenstevnímu působení na mladou generaci.

MěstDPM vítá proto všechny pionýry a mládež k účasti na bohaté zájmové činnosti, na rozvíjení a účelném kolektivním užití volného času. AL

Kapitolky z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

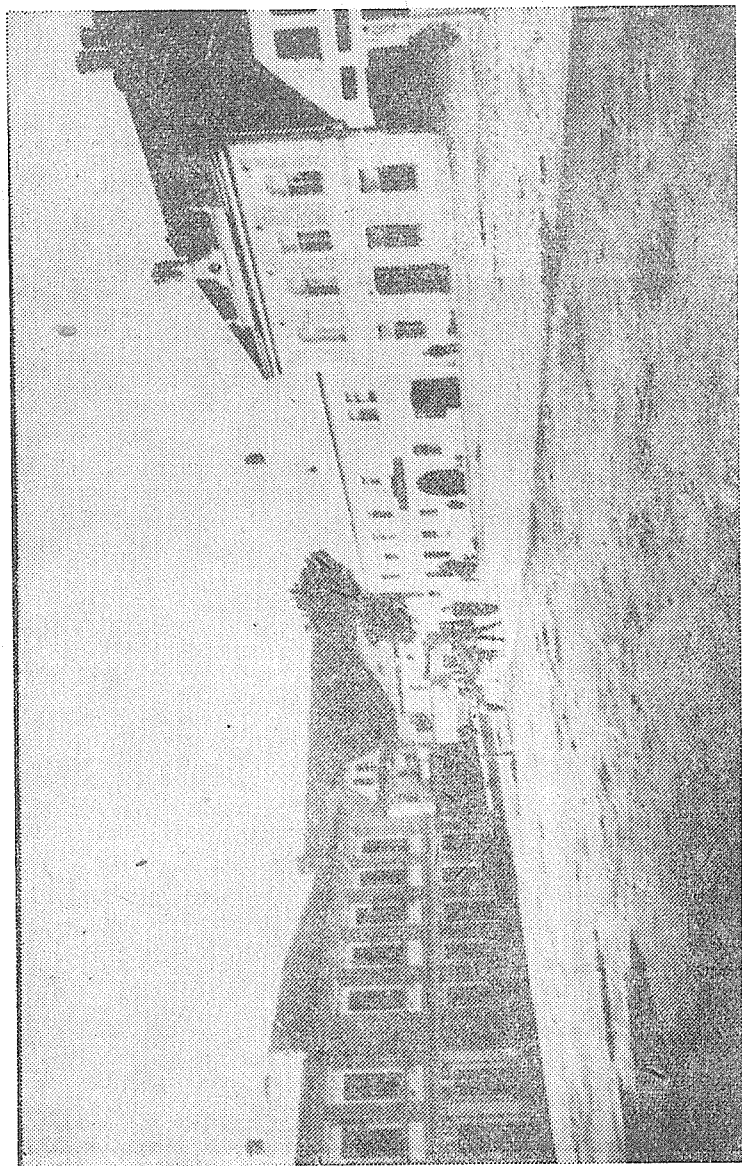
HOTEL ČERNÝ OREL, DŘÍVE OBEČNÍ HOSPODA

Stará budova vývalého hotelu Černý orel čp. 368 na rohu náměstí 8. května (bývalá Horní ulice, později Pražákovo náměstí) na hranickém předměstí, v těsné blízkosti městského hradebního příkopu před mohutnou Horní branou městskou, již se vjíždělo do města, sloužila od poloviny 17. století až do třicátých let 20. století, po více než 270 let jako hostinec obyvatelům Horního předměstí. Později, až do zřízení železnice, sloužila jako zájezdní hostinec také všem cestujícím, projíždějícím nebo procházejícím městem od Lipníka n. B. na Nový Jičín a Potštát i naopak.

Před třicetiletou válkou stál na jeho místě předměstský grunt se zámečnickou dílnou Jana pilníkaře. Za obležení a dobývání města Hranic r. 1626 Mansfeldskou armádou bylo stavení spolu s jinými budovami, jež ležely v blízkosti městských hradeb, zapáleno ohnivými střelami císařské posádky, ležící na hranickém zámku, aby nesloužily za úkryt obléhajícímu vojsku. Spálený grunt ležel pak pustý až do konce třicetileté války.

R. 1657 se ujala pustého a opuštěného gruntu hranická vrchnost, znovu jej postavila a povolila městu zřídit tu obecní hospodu, protože dřívější obecní hospoda v Horní ulici, která stála v místech dnešního hostince na zastávce čp. 309 (dříve hostinec Kučkův, Bartkův, Bartošův), v níž bylo šenkováno pivo z městského pivovaru pro předměstřany, byla za švédských válek při dobývání města r. 1645 zcela zničena. Tuto dříve panskou hospodu v Horní ulici zřídil kolem r. 1604 svévolně Zdeněk Žampach z Potenštejna, hranická vrchnost, z bývalého svobodného šlechtického dvora Munků z Ejvančic. Žampach dal tu šenkovatí vrchnostenské pivo ze zámečnického pivovaru proti vlastnímu slibu a dohodě s městem, které mu postoupilo r. 1603 v dluhu právo šenku městského piva ve všech vesnicích hranického panství s výhradou vaření a vylučného práva šenku městského piva ve městě a ve dvou krčmách na hranickém předměstí, jež město chtělo postavit. Hranická obec měla totiž kromě 77 tzv. právovárečných měšťanů právo dát uvařit každoročně a vyšenkovat 2—3 várky piva pro zlepšení obecních příjmů.

Nová hranická vrchnost kardinál František z Dietrichštejna zastavil r. 1630 podle privilegia, které dal r. 1629 městu, šenkování panského piva v této hospodě a pustil hospodu za 54 zl. městu. Hranická obec tu pak šenkovala v městské hospodě (tzv. obecní šenkůz) městské pivo až do zničení hospody v r. 1645. Po skončení třicetileté války obec prostředky na opětné postavení zničené obecní krčmy, přijala proto nabídku vrchnosti a koupila r. 1657 nově postavený grunt Jana pilníkaře před Horní branou za 200 zl. Zřídila v něm novou obecní hospodu, v níž bylo pak šenkováno jen pivo z městského pivovaru a později také pálenka z městské pálenice. Hospoda s rozlehlým dvorem za budovou, byla postavena celá ze dřeva. V přízemí byla šenkovna, v prvním poschodí několik pokojů pro ubytování cestujících, ve dvoře stáje pro jejich koně a kůlny pro kočáry a povozy. Počátkem 18. století byl stav objektu již v tak špatném stavu, že se obec rozhodla r. 1735 postavit šenkovnu s hostincem z kamene a cihel pro větší trvanlivost a pohodlí cestujících. Obrátila se proto na knížete s prosbou o darování stavebního dřeva, trámů, desek, a o povolení vypálit na náklad obce dvě pece cihel a dvě pece vápna. Uvedla, že postavením nové hospody a zařízení pohodlných pokojů a stájí se prospěje veřejnosti i obchodu, při větší frekvenci cestujících vzroste i mýtní regal vrchnostenský a spotřeba vrchnostenského vína ve vinném domě na náměstí. Poukazovala

Hotel Černý Orel a okolní budovy v r. 1903
 Hotel čp. 368 s výčepem (dnes kino Svět), vedlejší hostinec Wolfův čp. 367 a další přízemní domek čp. 419 Magdalény Masnikové byly přestavěny v třicátých letech a rozšířeny na hotel Moravia (dnes ubytovna Lesní technické školy). V pozadí Wolfova palírna na dvoře starého zámku, vlevo roh domu čp. 371 Poláskových s obchodem Františka Wellarta, zčásti zbořený a přestavěný rovněž v třicátých letech. Zcela vlevo dva domy čp. 372a, b s obchodem smíšeným zbožím Josefa Siegla a trafikou, které byly zbořeny před několika lety. Foto Ferdinand Helsner

také na velké nebezpečí ohně dřevěné krčmy a stáji, ležících v těsné blízkosti zámku, vrchnostenského pivovaru a sýpek se složeným sladem a zásobami obilí. Kníže se však vymluvil na špatné časy, sám zastavil všechny nové stavby, které se jen opravují, vrchnost má málo lesů, jež patří na panství většinou obcím atd. V dopise vrchnostenskému úřadu, který žádost předložil, však napsal, že nevidí důvod, proč by město co darovat městu, město mu také nic nedaruje, naopak, při jednání o společné pastviny dobytka se pozdvihlo proti vrchnosti a vedlo si rebelantsky atp. Město muselo nést náklady stavby nového hostince samo. **Nově postavená zděná budova obecního hostince na jedno poschodí, jak ji vidíme na fotografii z r. 1903, s širokou vjezdni branou klenutého průjezdu na prostranný dvůr, se stájem a kůnami, zabírala prostor celého objektu dosud stojícího starého hostince včetně dnešního kina Svět, které bylo vestavěno na dvoře hotelu Černý orel až ve dvacátých letech tohoto století.**

Obecní hospoda byla až do r. 1776 pronajímána městem hostinským nájemcům. Toho roku prodala městská rada se souhlasem celé obce **obecní hospodu** (která měla tehdy popisné číslo 161) dosavadnímu nájemci Mikuláši Hamuzkovi a jeho ženě Františce se všim příslušenstvím, které k ní od starodávna příslušelo, t. j. s rolí a loukou při Kunčickém hranečnicku i se zahradou na Přisadách za 1256 zl. rýnských. Nový majitel se však musel zavázat, že bude dodržovat všechny kontrakty dřívějších nájemníků, t. j. brát a šenkovat jen městské pivo a pálenku, vytahovat stará piva před mladým pivem, dočbře a ochotně obsluhovat domácí i přespolní jídlem i pitím. Bez dorozumění s obcí nesměl hospodu prodat ani dále pronajímat, nepřechovávat žádné podezřelé lidi, ale hned je oznámit, musí být také vždy opatřen dostatečným počtem lateren (pro případ příjezdu cestujících v noci, kdy městské brány byly zavřeny a nikdo již nebyl vpuštěn do města). Ve sváteční dny po dobu bohoslužeb nesměl nikoho trpět v hospodě, kromě počestných, jinak měl být přidržen k odpovídání, že jedná proti zemskému zřízení. Měl však svobodu, že si může vybírat k výtahu pivo ze sklepů šenkovních měšťanů podle své vůle, byl však povinen zaplatit jim z každé bečky piva od 4 věder po vyšenkování do 14 dnů.

Po vybudování císařské silnice v letech 1784—1785 přes Hranice vzrostl neobyčejně počet cestujících, obchodníků, řemeslníků, povozníků i panstva s jejich kočáry a povozy i návštěvnost hostince, ležícího při silnici. Později, po přeložení větší části dopravy povozů a haličského dobytka, hnaného v tisícových stádech městem směrem na Lipník a Olomouc, na nově zbudované odbočce r. 1839 kol hostince přes potok Veličku, kol zámecké zahrady (dnešní Burkešova ulice) do dnešní třídy čs. armády za nově postavenou hospodu „U zlatého jelena“ čp. 191, stal se hostinec nejnávštěvovanějším ve městě.

Mezitím přešel objekt, nadaný radikovaným hostinským oprávněním spolu se zahradou a polem do majetku hostinského Martina Homme a jeho ženy Terezie. Koupili je r. 1817 za 1800 zl. a drželi ještě v r. 1844. Také Homme se musel zavázat, že bude brát a šenkovat pivo a pálenku jen do právověrečného měšťanstva v Hranicích. Homme dal hostinci, který doštal r. 1804 při druhém číslování domů v Hranicích popisné číslo 368 (které má dodnes), název „hostinec u Černého orla“. V té době bylo v Hranicích již 5 hostinců křesťanských, z nichž každý dostal v té době nějaké jméno, a jeden hostinec židovský v Židovské ulici (dnešní ulice Janáčkova). Koncem 19. století koupili hostinec Černý orel manželé Alexander Himmer s manželkou Františkou, kteří vybavili hostinské pokoje v prvním poschodí budovy novým nábytkem, v hostinské místnosti byly umístěny stolky a pohovky, uprostřed místnosti byl umístěn kulečník apod. a hostinec přejmenován na hotel Černý Orel. Konkuroval třem dalším hotelům ve městě. Vchod do hotelu byl ponechán nadále z širokého klenutého průjezdu budovy na dvůr. Přes vznosný název hotelu šlo vlastně o ubytovací hostinec, jímž zůstal až do dvacátých let tohoto století. Po všeobecném zrušení povinného odběru piva r. 1849 a zániku městského pivovaru v Hranicích přešel majitel hotelu na pivo brané z přerovského pivovaru. Na opačné straně budovy byl

už v druhé polovině 19. století otevřen v přízemí výčep piva a pálenky se samostatným vchodem z náměstí pro dělný lid.

V r. 1924 koupila objekt hotelu Černý orel od Himmera Tělovičná jednota Orel v Hranicích. Provoz hotelu vedli dále nájemci až do uzavření podniku v třicátých letech. Noví majitelé zrušili boční výčep piva a postavili v letech 1925—1926 na prostorném dvoře hotelu až k zadní hranici objektu rozsáhlou budovu kina Universum s předsálím, prostorným sálovým hledištěm s balkónem, orchestřištěm a divadelním jevištěm, na němž pak byly provozovány divadelní hry. Vykližený sál sloužil po čas masopustu také pro plesy. Vchod do hostince a do kina byl v prvních letech společný z širokého klenutého průjezdu budovy. Po zrušení hostinského provozu sloužily jeho prostory pak pro spolkové účely, schůze apod. do zastavení činnosti spolku v r. 1940. Kino bylo však provozováno dále až do r. 1954, kdy došlo k přestavbě promítací kabiny. V r. 1958 provedla rozsáhlá celková úprava kina s předsálím a nová úprava hlediště, jež bylo vybaveno stupňovými sedadly a kino upraveno na širokoúhlou projekci. První širokoúhlý film byl pak promítán 20. října 1959. Vlastní Objekt starého hotelu Černý orel byl upraven pro školní stravování dětí a tomuto účelu slouží podnes.

Od započetí stavby dálnice přes Hranice byla svedena veškerá doprava od Drahotuše na Bělouň — Opavu a Ostravu a naopak, i doprava na Potštát a Val. Meziříčí nepřehlednou křižovátkou kol budovy starého hotelu na Šromotovo náměstí, budova, překážející dopravě byla proto určena k demolici. Tím zmizí další kus starých Hranic.

Prameny:

Gruntovní knihy města Hranic, OA Přerov, prac. Lipník n. B.
Archív velkostatků Hranice a Lipník n. B., SOA Opava, prac. Janovice u Rýmařova.

ZEMŘELÍ OBČANÉ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI ZÁŘÍ 1983

Jakubec Stanislav, Hranice — Sov. armády 446, nar. 13. 11. 1899
Hudečková Anna, Hranice — Pod Křivým 445, nar. 22. 5. 1903
Vých Jan, Hranice — Sov. armády 1341, nar. 29. 1. 1916
Remeň Štefan, Hranice — tř. Í. máje 1665, nar. 12. 10. 1925
Peroutka Jan, Velká 112, nar. 26. 11. 1905
Hejtmán Josef, Hranice — Vrchlického 991, nar. 12. 10. 1922
Nevrlá Vlasta, Hranice — U Kostelíčka 401, nar. 13. 12. 1900
Baigarcra Augusta, Hranice — Leninova 24, nar. 9. 6. 1901
Vašinková Marie, Drahotuše — nám. Osvobození 57, nar. 12. 6. 1904
Navrátilová Antonie, Valšovice 19, nar. 8. 9. 1900
Kopečká Ludmila, Hranice — Hřbitovní 273, nar. 4. 4. 1922
Sklenaříková Ludmila, Hranice — Struhlovsko 1492, nar. 27. 4. 1916
Vlková Božena, Hranice — Struhlovsko 1721, nar. 26. 2. 1903
Klíma Rudolf, Hranice — J. z Poděbrad 1278, nar. 17. 7. 1927
Klvaňtová Františka, Hranice — Havlíčkova 1034, nar. 31. 7. 1904
Pírková Marie, Hranice — Hromůvka 1513, nar. 19. 12. 1926
Král Jaroslav, Hranice — Jaselská 1322, nar. 28. 8. 1922

ČEST A VĚČNÁ PAMÁTKA VŠEM ZEMŘELÝM SPOLUOBČANŮM!

SLOVA KOLEM NÁS

Kalkulačka

Komu by neučarovala ta zázračná věčička, která řeší zadané matematické úkony rychlostí až neuvěřitelnou! Zvykli jsme si ji takto nazývat, třebaže se s uložnými úlohami vyrovnává jinak než běžné mechanické stroje. Rozhodující však je, že se na zeleném nebo červeném ukazateli objeví výsledky naší kalkulace daleko dřív, můžeme je ukládat do paměti a vůbec s nimi provádět další operace.

Napadlo vás přitom, co vlastně ony výrazy „kalkulačka“, „kalkulovat“ znamenají? Vysvětlení musíme hledat v hlubokém dávnověku. „Již staří Řekové...“, říkává se, chceme-li vyjádřit, že něco tu bylo již od pradávna. A tak tomu je i v našem případě. Opravdu již staří Řekové měli počítací stroje. Sice primitivní, ale už tehdy jim umožňovaly řešit čtyři základní početní úkony: sečítání, odčítání, násobení a dělení. V podstatě to byly destičky, někdy na způsob stolečků, s osmi rovnoběžnými rýhami, v nichž se posunovaly, podle určitých pravidel, malé vápenné kamínky. A jsme u tajemství původu našeho slova. Těm kamínkům se totiž latinsky říkalo calculi (základem této zdrobněliny je výraz calx — vápno, které známe dneska spíše z názvu calcium — vápník) a podle nich se pak pojmenovala celá tato „moderní vymoženost“, přirozeně v dobách daleko před naším letopočtem. Proč se tu uplatnily právě vápenné kamínky, těžko říci. Snad pro jejich snazší opracovatelnost nebo i proto, že se daly lehce vrtat (v pozdějších dobách se totiž navlékaly na dráty jako u dnešních počítadel), či snad proto, že se lépe vyjímaly na šedivém podkladu hlíněné destičky. Ten, kdo těmito kamínky posunoval, prováděl s nimi různé operace, vlastně kalkuloval; a tak to už zůstalo.

Jen pro úplnost dodejme, že název kalkulačka nepatří mezi slova čistě spisovná. Slovníky českého jazyka jej hodnotí jako slangový, jako spisovnou uznávají pouze dvouslovnou i viceslovnou podobu kalkulační stroj, počítací stroj, ruční (kapesní) kalkulační (počítací) stroj aj. Jiné názvy, jako minikalkulačka, počítačka, minipočítačka, kapesní kalkulačka, mají rovněž nádech prostředků hovorového, nespisovného. Ale ať tak, či onak kalkulačka nám vždy bude připomínat, že na počátku byl prostý vápenný kamínek, tak jak už vůbec na počátku všeho velkého bývá prostá věc.

-fh-

SVĚTOVÝ KONGRES BEZ TLUMOČNÍKŮ

Tak bývá často nazýváno každoroční kongresové setkání esperantistů z celého světa. Název článku opravdu není přehnaný a vystihuje skutečný stav věcí. Není třeba tlumočnicků ani nákladných technických aparatur. (Pro ilustraci uvádíme, že jen tlumočení a překlady pohlcují asi 50 % všech nákladů všech mezinárodních sjezdů a kongresů, nejinak je tomu v rámci činnosti OSN.) Nezapomenutelným zážitkem jsou neformální setkání, kde spolu bez jakýchkoliv potíží mohou hovořit Japonci, Finové, Češi, Arabové, Jihoameričané, prostě „Celý svět v malém“.

Pčátkem srpna tohoto roku se konal v Budapešti již 68. světový esperantský kongres za rekordní účasti více jak 5000 delegátů a hostů z 59 zemí světa.

Všechny spojoval jeden jazyk — esperanto a jedna myšlénka — vzájemného celosvětového jazykového dorozumění, jako jednoho z předpokladů bližšího poznávání a mírového dialogu.

Nad kongresem převzal záštitu a také přednesl slavnostní projev s. Sándor Gaspár, místopředseda vlády MLR a předseda maďarského odborového hnutí, který vysoce ocenil přínos esperantistů v boji za udržení světového míru.

V rámci československé delegace byli vybráni a zúčastnili se kongresu i tři členové esperantského kroužku při JKP v Hranicích (s. Marie Králová, Alois Jakubec, Otakar Kečlík), což je nesporný úspěch hranických esperantistů.

Snad několik slov o esperantu samém. Esperanto jako mezinárodní jazyk si klade za cíl umožnit vzájemné dorozumění mezi lidmi všech národů a ras, bez jazykové diskriminace. Myšlenka snadnějšího překonávání jazykové bariéry je stará řadu století. Byly činěny stovky více či méně úspěšných pokusů o vytvoření univerzálního jazyka, ale v praktickém používání uspělo jediné esperanto. Tento mezinárodní jazyk byl vytvořen polským očním lékařem doktorem Ludvíkem Zamenhofem a dán do praktického užívání vydáním první učebnice téměř před sto lety. (1887)

Esperanto překonalo obě světové války. Neustále se rozvíjí a zdokonaluje, obohacuje o nová slova a získává stále více příznivců a uživatelů. Má své pevné zázemí v bohaté vlastní i překladové literatuře, množství vydávaných časopisů a novin ve svém rozhlasovém vysílání.

I v dnešní době vespolek techniky a komputerů zůstává esperanto jednoduchým a snadno dostupným geniálním prostředkem sblíživcím jazykově, nábožensky, politicky a jinak rozdělený svět.

Letošní kongres zástupců esperantistů z celého světa byl konán pod heslem „Světový rok komunikací“ (v vyhlášeném rokem OSN). Všechna plenární zasedání i jednotlivé komise řešily příspěvek esperantského hnutí k vzájemnému jazykovému dorozumění na cestě mírové spolupráce všech zemí světa.

Během kongresu bylo uskutečněno 199 oficiálních programů, kulturních, organizačních, osvětových a jiných. Počet neoficiálních setkání, besed a rozhovorů nelze ani vyčíslit. Mezi zvlášť významné výsledky lze přičíst, že na kongresu byl přijat Kubánský esperantský svaz za člena Světového esperantského svazu, který je pomocným orgánem a členem UNESCO.

350 vybraných účastníků kongresu bylo pozváno do maďarského parlamentu, kde je pozdravil jménem maďarské vlády s. István Szilárd, místopředseda prezidia a popřál hodně zdaru v jednání kongresu i příjemný pobyt v hlavním městě Maďarské lidové republiky.

Všechna setkání odborná i kulturní byla pročištěna duchem vzájemného porozumění a mírové spolupráce všech zemí světa. Početné delegace ze socialistických zemí včetně SSSR se významně podílely na úspěšném průběhu kongresu a zajišťovaly také převážnou část bohatého kulturního programu.

Závěrem lze říci, že dobrá a mírovými snahami naplněná kongresová jednání byla kladným způsobem ovlivněna i Světovým mírovým shromážděním v Praze, kterého se zúčastnili i někteří delegáti esperantského kongresu. Maďarskou veřejností bylo jednání esperantistů příznivě přijato a rovněž tak vystoupení zástupců československé esperantské delegace.

Příští 69. světový esperantský kongres se bude konat ve Vancouveru v Kanadě.

Alois J a k u b e c,
předseda esperant. kroužku při
JKP v Hranicích

ZÁPIS DO KURSŮ ŠITÍ

V lednu 1984 budou zahájeny v Jednotném klubu pracujících další kurzy šití. Vyučovací dny jsou pondělí, středa a pátek, začátky lekcí v 15.00 a 18.00 hodin. Každý kurs má 10 vyučovacích lekcí, které se konají jedenkrát v týdnu, kursovné činí 150 Kčs.

Zápis do těchto kursů se bude konat od 5. do 9. prosince 1983 v kantátně kroužku — v úterý 19.00 hodin ve velkém sále JKP.

Ohlédnutí za festivalem z tvorby nár. umělce Vítězslava Nováka NOVÁKOVY TEPLICE NAD BEČVOU

Přehlídka z rozsáhlého díla národního umělce Vítězslava Nováka byla uskutečněna péčí společných pořadatelů — JKP spolu s lázními Teplice nad Bečvou, Společností Vítězslava Nováka a školskou a kulturní komisí MěstNV.

Již druhým rokem zněla Novákova hudba v osmi za sebou jdoucích večerech od 28. září do 5. října, střídavě v Hranicích a v lázních. Festival zahájil symfonický orchestr kroměřížské konzervatoře, jehož 70 účinkujících se představilo pod taktovkou dirigenta prof. Jaroslava Hýla v hranickém kostele. Nadšení a radost z hudby mladých umělců strhla k bouřlivému uznání všech 600 posluchačů koncertního večera. Stejně bylo oceněno mistrovské umění zasluhujícího umělce doc. Václava Snitila a Josefa Hály v druhém koncertním večeru. K zdařilému průběhu celého cyklu přispěl i patronát MěstNV v Kelči nad koncerty, ve kterých bylo rovněž uváděno dílo kelčského rodáka Jaroslava Kříčky. Byl to zejména večer v lázních, kde vystupoval 45členný smíšený pěvecký sbor Ondráš z Nového Jičína, který doslova strnul všech 150 posluchačů žádajících stále přidávky. Koncertní cyklus vyslechlo 1470 účastníků festivalu, ať již lázeňských hostů, členů SVN i členů Kruhu přátel hudby a samozřejmě i hranické veřejnosti. Všichni účastníci se shodli na jednom, že každý večer dýchal svým osobitým kouzlem, byl nabit svědomitou přípravou a mistrovstvím vystupujících umělců a zanechal hluboký umělecký dojem v posluchačích.

Organizační zázemí festivalu je představováno řadou jednání i složitostí pořadatelské práce, kterou výborně zvládli posluchači LTS v Hranicích. Jim patří plný dík pořadatelů a spokojenost účastníků koncertních večerů.

V dalším výhledu našeho hudebního života je klavírní recitál Františka HUDEČKA, který se uskuteční v rámci cyklu koncertů Kruhu přátel hudby v úterý dne 22. listopadu v 19.30 hodin v koncertním sále léčebného domu Sokolovo v lázních Teplice nad Bečvou. Tento koncertní sál byl vybrán pro kvalitu koncertního křídla pro klavírní recitál.

Léčebný dům Sokolovo je na trati č. 2 místní dopravy s odjezdem z náměstí v 19.00 hodin. Pro účastníky večera se pokusíme posílit autobusový spoj na koncert a zpět do Hranic.

František Hudeček působí na pedagogické fakultě v Českých Budějovicích v oboru klavírní hry a současně jako aspirant AMU v Praze u nár. umělce prof. J. Páleníčka. Koncertoval v NDR, NSR, SSSR a Itálii, spolupracuje s Čs. rozhlasem. Je laureátem celé řady mezinárodních soutěží.

V programu koncertního večera uvede tyto skladby:

Ł. van Beethoven: Sonáta C dur op. 2, č. 3.
Vítězslav Novák: Bagately op. 5.
M. Kubička: Toccata.
J. Brahms: 4 balady op. 10.
B. Bartók: Sonáta 1926.

PROGRAMY JKP

Čtvrtek 3. 11.	
Pátek 4. 11.	PŮLKOLONY
Čtvrtek 10. 11.	prodloužené lekce kursů společenského tance
sál JKP v 18.00	
<hr/>	
Pátek 4. 11.	Výchovný koncert v systému „Kultura školám“
Sál JKP v 8.15	ČESKÁ PÍSEŇ LIDOVÁ A UMĚLÁ
a 10.00	program pro žáky 5. a 6. tříd ZŠ
<hr/>	
Sobota 5. 11.	TANEČNÍ ODPOLEDNE
sál JKP	tanec i posezení při reprodukované hudbě
15.00	
<hr/>	
Pondělí 7. 11.	ŽIVÉ NOVINY K MČSP
sál JKP	program pro žáky SOU Sigma Hranice a SOU Potraviny
16.00	
<hr/>	
Úterý 15. 11.	HISTORICKÝ VÝZNAM VRŠR
jugoklub	přednáška pro mládež
18.30	
<hr/>	
Úterý 15. 11.	VELKOPOPOVICKÁ KOZLOVKA
sokolovna	estrádní program
19.30	
<hr/>	
Úterý 22.11.	Koncert KPH v předplatném
lázeňský dům	KLAVÍRNÍ RECITÁL FRANTIŠKA HUDEČKA
„Sokolovo“	na programu: L. V. Beethoven, V. Novák, M. Kubička,
19.30	J. Brahms, B. Bartók

Předprodej vstupenek na uvedené akce v kanceláři JKP, změna programu vyhrazena!

Taneční kroužek

JKP ROH Hranice

přijímá nové členy!

Náplň kroužku spočívá v přípravě na soutěžní vystoupení, v nácviu skupinových tanců a předtančení pro nejrůznější příležitosti. Vhodné pro absolventy tanečních kursů.

Lektoři tanečního kroužku jsou Vlastimil a Naďa Tumpachovi.

Zájemci, hlaste se v kanceláři JKP, tel. 2074, nebo přímo ve zkušence tanečního kroužku — v úterý 19.00 hodin ve velkém sále JKP.

ŽIVOTNÍ JUBILEA OBČANŮ NAŠEHO MĚSTA V MĚSÍCI LISTOPADU

75. let:	Ing. Michálek Jiří, Hromůvka 1521 Mazalová Ludmila, Čsl. armády 801 Schnerchová Bohumila, Lummumbova 1031 Bachelová Emilie, Sklený kopec 531 Blažková Antonie, Kramolišova 1057 Frydrych Karel, Sklený kopec 1770 Dorňák Arnošt, Jiráskova 369 Horňák Pavel, Gottwaldovo nám. 94 Vaňková Marie, kpt. Jaroše 1366 Kozelská Jindřiška, Olšovec 12 Vanduch František, Olšovec 43 Koudelová Ludmila, Teplice 95
80 let:	Brunková Božena, Struhlovsko 1408 Zamazalová Ludmila, Drahotuše, Hranická 220 Pindurová Antonie, Drahotuše, Nádražní 249 Bělunková Marie, Drahotuše, Hranická 70 Valentová Augustina, Velká 37 Felgenhauerová Františka, Středolesí 5
85. let:	Vatras Stanislav, Struhlovsko 1490 Králík František, Valšovice 8
90 a více let:	Slavíková Františka, Jiráskova 115 — 93 let Humplíková Marie, Lhotka 3 — 90 let

Sbor pro občanské záležitosti při radě MěstNV v Hranicích přeje všem jubilantům dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

PROGRAMY KIN

Kino Svět tel. 2993

-
- 1.—3. 11. **UPÍR Z FERATU**
Český film na motivy povídky J. Nesvadby: „Upír po dvaceti letech“. Film je mládeži nepřístupný.
-
- 4.—7. 11. **ŮNOS MORAVANKY**
Česká hudební komedie s Luďkem Sobotou a Jiřím Lábusem v hlavní roli. Film je mládeži nepřístupný.
-
- 8.—10. 11. **SYNOVĚ SE VRACEJÍ**
Novozélandský film. Příběh, v němž se předsudky staly hlubokou propastí lásky. Film je mládeži nepřístupný.
-
- 11.—13. 11. **VRAŽDA NA ÚROVNI**
Anglický film. Sherlock Holmes na stopě vraha nevinných žen. Film je mládeži nepřístupný.
-

FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ 14.—17. 11.

-
14. 11. **UDÁLOST VE ČTVERCI 36 — 80**
Dramatické střetnutí vojenského letadla a atomové ponorky. Film je mládeži přístupný.
-
15. 11. **OTCOVĚ A DĚDOVĚ**
Trápení jedné ženy se třemi muži. Film je mládeži přístupný.
-
16. 11. **KRUH SE UZAVÍRÁ**
Vzrušující příběh loupeže, organizované z vězeňské cely. Mládeži od 12 let přístupno.
-
17. 11. **NĚKDE PLÁČE ŽLUVA**
Drama lidí, bojujících daleko od vlasti za svobodu. Mládeži přístupno.
-
- 18.—21. 11. **BOŽE, JAK HLUBOKO JSEM KLESLA**
Italský film. Příběh ženy, která se vdávala příliš mladá. Mládeži do 18 let nepřístupno.
-

-
22. a 23. 11. **ČA, ČA, ČA**
Maďarský film. O tanečnicích, které skončily malým dramatem. Mládeži nepřístupno.
-
24. 11.. **ZÁHADA SOUHVĚZDÍ ORION**
Sovětský film. Fantastické dobrodružství pěti astronautů v kosmických hlubinách.
Hrajeme jen pro členy Klubu přátel sovětského filmu.
-
- 25.—28. 11. **MUŽ NA STŘEŠE**
Švédský film. Dramatický zápas se zločincem, který ohrožoval město. Mládeži do 18 let nepřístupno.
-
29. 11.—1. 12. **BÍLÝ MYS**
Film USA. Vzrušující drama lidí, pátrajících po pokladu na dně oceánu. Film je mládeži nepřístupný.
-

Začátky představení jsou denně v 17.00 a v 19.30 hodin. Majitelé průkazek KPSF mají přístup na všechny festivalové filmy zdarma.

DĚTSKÝ FILMOVÝ FESTIVAL — 21.—24. 11.

začátek vždy v 15.00 hodin

-
21. 11. **BOTA JMÉNEM MELICHAR**
Český film. Holky z naší školy a ti druzí.
-
22. 11. **KOUCOUR V BOTÁCH**
Sovětský film podle známé lidové pohádky.
-
23. 11. **POHÁDKA O TŘECH MISTRECH A DŘEVĚNÉ PANNĚ**
Sovětské pásmo. Šest výprav do dobrodružného a veselého světa pohádek.
-
24. 11. **CHCI SNÍT**
Španělský film. O malém chlapci, ale také o papouškovi a cvičených deřínkách.
-

Představení pro děti — každou sobotu v 15.00 hodin

-
5. 11. **PÁTÉ ČTVRTLETÍ**
Sovětský film. Dobrodružná prázdninová cesta.
-
12. 11. **PŘES VELKÝ PŘEDĚL**
Film USA. Vzrušující cesta divočinou a po srážech ledovců.
-
19. 11. **BEZHLAVÝ JEZDEC**
Sovětský film. Dobrodružný příběh z Texasu.
-
26. 11. **HURVÍNEK TO ZAŘÍDÍ**
Česká barevná pohádka.
-

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

-
6. 11. **SOUKROMÝ ŽIVOT**
Sovětský film. Příběh muže, kterému několik všedních dnů připomene povinnost otce.
-
13. 11. **FANTOM MORISVILLU**
Česká komedie. Dobrodružství čtenáře detektivek.
-
20. 11. **SŮL NAD ZLATO**
Česká pohádka. O lidské lásce, nejmocnějším kouzlu na světě.
-
27. 11. **EVA TROPÍ HLOUPOSTI**
Starší česká veselohra.
-

Představení pro školní družiny — každou středu

-
2. 11. **BOLEK A LOLEK NA VÝLETĚ**
Polské barevné pásmo.
-
9. 11. **VELKÉ PUTOVÁNÍ BOLKA A LOLKA**
Kreslené pásmo polských filmů.
-

16. 11. **SNĚHULÁK PRO AFRIKU**
Film NDR.

23. 11. **POHÁDKA O TŘECH MISTRECH A DŘEVĚNNÉ PANNĚ**

30. 11. **HRÁTKY S ČERTEM**
Česká pohádka podle J. Drdy.

Změna programu vyhrazena.

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, závod 11

Cena 2,— Kčs